

Časopis s podobami za slovensko mladino.

S prilogo „Angeljček“

Štev. 6.

V Ljubljani, 1. junija 1903.

Leto XXXIII.

Na sveti poti.

Po polju s presvetim Telesom gredó,
In ljudstvo in ptiči mu hvalo pojó.

Ob potu cvetica priklanja glavó,
Pred Bogom poveša nedolžno okó.

Na drevju pa listje mu slavo šumi,
In solnce nebeško mu z neba žari.

Taras Vaziljev.

Na kresni večer.

Gorijo, gorijo kresovi
Po gorah slovenskih nocoj;
Na severu, vzhodu, zapadu
In jugu gorí jih nebroj.

Ti ognji spomine na dobo
Junaških budijo nam let,
Ko borno domovje pred vragi
Je branil ubogi naš ded.

„Krščanstvo, svoboda, domovje!“
Je bilo njih geslo vsekdar;
Krasneje kot danes kresovi
Plamtel njih ljubezni je žar.

Premagali srečno sovraga,
Oteli domačo zemljo,
Kjer mi se je zdaj veselimo,
Kjer spavajo oni sladko.

Slavko Slavič.

Pomladni mrazovi.

VII.

Drugi dan je bila sobota in pri Mornikovih so nehali že popoldne s šivanjem. Jernejček je nesel obleko županu, in ta mu je dal za pot kar dve desetici. Vprašal je boječe po Dolenčevem Janezu in župan mu je odgovoril, da je nekje na dvorišču ali pa v hlevu.

Jernejček je našel svojega rojaka v hlevu, ko je ravno pospravljaj svoje reči v majhen kovčeg.

„Janez, kaj pa je to?“ ga je vprašal ves začuden. „Pa ne, da jo misliš že pobrisati?“

„Hm, seveda jo mislim, pa še nocoj“, je odvrnil Janez. „Gospodar mi je včeraj rekel, naj kar grem, ker ne more z mano ničesar početi. ‚Dobro dobro‘, sem si mislil, v nedeljo bom tedaj že doma! Ravnoprej sem bil gori pri njem in odpustil me je prav dobrohotno . . . Juhé, nikdar več ne bom gledal teh krajev!“

Janez je začel ves vesel žvižgati in vrgel zadnjo stvar v kovčeg. „No, ti pa ostani zdrav in bodi priden, da bo enkrat kaj iz tebe“, je potem nadaljeval.

„Veš, Janez, pozdravi še naše“, mu je naročal Jernejček v slovo.

„Eh, le bodi brez skrbi — prav gotovo jih bom, saj smo sosedi! — Toda zdaj moram še v sosedno vas, da se poslovim od Rebernikovéga. Z Bogom, Jernejček!“

Podala sta si roke in Janez je odkorakal žvižgaje po poti. Jernejček je dolgo gledal za njim in si mislil:

„Srečni človek!“

Začutil se je osamljenega . . . Tedaj tudi ta gre od njega in on bo ostal sam, brez tovariša na tuji zemlji. —

„Ne, jaz ne ostanem!“ je mrmral sam s sabo, ko je stopal proti Mornikovi hiši . . .

Ko je prišel domov, mu je pritekla Elica naproti in mu klicala:

„Nejček, dobro, da si prišel! Meni je bilo tako dolgčas! — Pojdi, pojdi, da boš naredil moji ubogi punčki posteljico. — Saj boš, Nejček, kaj?“

Jernejček je storil to z veseljem. Pridno sta zbijala z Elico deščice, ki jih je izrezal Mornik sam. Zbijala sta in zbijala — in nazadnje je bila posteljica gotova. Zraven sta kramljala in Jernejček je bil zgovoren, zlasti, ker ni bilo Rogerja doma, in Elici se je zdel strašno vesel.

A da bi bila poznala Jernejčkove otožne misli, bi gotovo ne bila uro pozneje pravila svojemu očetu, da se je Jernejček ves spremenil. Hitela je namreč naproti Morniku, ki je prihajal sem od vasi. —

Jernejček je sedel sam v sobi. Skozi odprto okno je gledal kakor včeraj na sinje planine in še večje hrepenenje se ga je polastilo. Solnce se je že bližalo zatonu in lahen vetrič je šumel zunaj med listi drevja. Sem

od vasi pa so prihajali ubrani glasovi jasnih zvonov, ki so oznanjali zemlji delopust, kajti jutri je Gospodov dan . . .

Pri teh glasovih so se zbudili v dečkovi duši spomini na davno odbegle dni, vstajali so in se zopet razgubili s smehljajočimi ali pa žalostnimi obrazi . . . Zdelo se mu je, da tudi ti vabijo kakor vrhovi planin, naj gre domov k svoji mami, k Minici . . . proč od zlobnega Rogerja! . . .

Zvonovi so zvonili vedno jasneje čez mirne poljane in visoko gori v gore se je razlegal njih don . . . In drevje je začelo šepetati in se lahko sklanjati, kot bi tudi hotelo oznanjati, da je jutri Gospodov dan, dan miru. — Čez vso naravo so se pa razlili zadnji rumeni solnčni žarki in se razgubili med trudnim cvetjem.

Jernejčku so tekle solze po licu in njemu se je zdelo, da zvoní tudi v njegovi duši . . . A ti glasovi so skriti, da jih nihče ne čuje, in ti glasovi so tako skrivnostni, da jih umeje le on — — „Domov . . . domov“ . . ., odmeva po njegovi duši, „proč od tod, kjer te tepejo, četudi si nedolžen!“

Glasovi v njegovi duši so se večali in deček je ves vzkoprnel od njihove moči. Vstal je in se nagnil skozi okno — a kakor da bi ga bilo sram, se je hitro odmaknil od okna, sedel na stol in obrisal solze . . .

V tem je stopil Mornik z Elico v sobo. Dekla je prinesla večerjo in dasi še ni bilo Rogerja, so vendar povečerjali. Elici se je čudno zdelo, da ni Jernejček več tako zgovoren; toda oče jo je potolažil, češ, da je Jernejček od dela preveč truden, da se torej spodobi, da gre spat, kakor njena punčka, ki je sladko sanjala v novi posteljici . . .

Zvečer je sedel Jernejček pri mali mizici in bral iz knjige, ki mu jo je podarila Elica. Toda pri tem so mu uhajale misli na dom in strah ga je obhajal pred Rogerjem, ki se še vedno ni vrnil domov. Čital je in čital — a sam ni vedel kaj. Vsak šum ga je preplašil: kajti mislil je, da prihaja oni, katerega se tako boji . . .

Naposled je vendar prišel.

S težkimi koraki je stopil v sobo in se skoro opotekel. Jernejček je spoznal, da je pijan, in zazebló ga je po vsem životu.

Roger se je vsedel na stol in vzdignil nogo. „Na, doli!“ se je zadril nad dečkom, ki je hitro priskočil in mu potegnil črevlje z nog. Toda, ko je vstal, ga je sunil pijani pomočnik z nogo tako krepko, da je ubogi deček odletel daleč v kot in zadel z glavo ob zid. Z glasnim ropotom so padli črevlji na tla.

„Pes“, je renčal Roger, „pes!“ . . . a potem se je zavalil na posteljo in kmalu začel glasno smrčati . . .

Jernejček je vstal od tal in se jel tiho slačiti. Potem je ugasnil luč in legel spat. Dolgo, dolgo je strmél v črni strop — a misel za mislijo se je rodila v njegovi glavi . . .

Ne, niti dneva ne ostane več tu! — Ta sklep mu je popolnoma potrđil današnji dogodek. Prej je še vedno upal, da se bo Roger skesal in lepo ravnal ž njim. Toda prevara, sama prevara . . . Proč od tod, proč!

Ali kaj poreče mati, če pride kar naenkrat domov? Ali se ne bo razžalostila, ker je ni ubogal, da bi ostal tu? — Ne, ne — povedal ji bo vse, s solzami ji bo potrdil, kako nesrečen je bil tu . . . In mati bo vesela, da je ušel trpinčenju. — Ali kaj poreče Mornik? Vedno mu je bil dober in naklonjen in žalil ga bo njegov beg . . . Toda kaj more on za to? — In Elica? . . . Ali ne bo huda nanj in ali ne bo jokala, ker je zbežal? — Eh, Elica bo kmalu pozabila nanj, kakor vsi drugi . . .

„Šel bom“, je ponavljal Jernejček in nobena solza mu ni porosila nocoj bledih lic, ko je gledal skozi okno v košček neba, kjer je žarelo tistih pet zvezdic kakor prvi večer . . . V njegovem srcu je vstala trda upornost. Ali sme tak človek, kakršen je Roger, delati z mano, kakor se mu poljubi? vpraševal se je. Samemu sebi je odgovarjal, da ne, in zdelo se mu je, da tudi one zvezdice na nebu odmigavajo in da pod oknom šumé jablane: „Ne . . . ne“ . . .

„Šel bom“, je ponovil glasneje, „bo že kako! Povsod je bolje kakor tukaj.“ —

Ko je storil ta sklep, je zmolil — a potem je zaspal in ponavljal še v sanjah: „Šel bom . . . šel bom“ . . .

Nihče ga ni čul — le onih pet zvezdic je nemirno trepetalo na jasnem nebu . . .

Procesija.

Po polji, po polji
Procesija gre,
In prosi Boga,
Da naj On razprostrè
Čez polja in brda
Svoj blagoslov.

Vse ljudstvo pobožno
Molilo je,
Zaupno domov se
Vrnilo je;
A Bog dobrotljivi
Je prošnje čul —
Na polje se lahek
Je dežek usul.

Taras Vasiljev.

V slovo.

Z Bogom moj domači kraj,
Z Bogom zadnjikrat ti kličem!
Bom li vrnil se še kdaj
K dragi vasi, k ljubim gričem?

Daleč tja čez goro pot
Danes bo me odpeljala:
Toda rodna vas povsod
Mi nezabna bo ostala.

Slavko Slavič.

Mlakarjev cvet.

I.

Kar v glavo jim ni šlo, pa jim ni šlo — Mlakarjevemu očetu, po kaki pravici bi kdo ne bil Mihec, če je rojen ravno svetega Mihaela dan.

„Mihec bo, pa je!“ so še enkrat zatrdili materi, ki so se nekaj ustavljali. „Lej, saj je ime kar s seboj prinesel na svet.“

„Boš že še videl“, pomišljajo mati, „če bo Miha, tak bo kakor je Brnusov Miha, malopridnež in rogovilež.“

Vendar očeta ni bilo pregovoriti. Imeli so stara imena in stare svetnike v veliki časti — in prav so imeli.

Popoldne tistega dne so nesli Mlakarjevega „juda“ h krstu. Gospod župnik so položili krstno knjigo na mizo, jo odprli in se pripravili za pisanje.

„Čegavo je, čegavo?“

„Mlakarjevo“, odgovoré Sitarjev boter.

„Kako ime naj pa zapišem?“

„Oče so rekli, da naj bo Mihael.“

„Tako je prav, Mihael, Mihael! Mogočen je v nebesih, in v litanijah se prvi imenuje med svetniki.“

Ker je bilo to ime gospodu župniku tako zelo, všeč, Sitarjev boter kar niso upali povedati, da so pa mati naročili, naj ga krstijo za Rudolfa. Ko so pa že gospod kasneje rekli:

„Mihael, jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in sv. Duha“ — bilo je pa že tudi prepozno razodevati materino željo.

Pa tudi doma niso Sitarjev boter nič omenili, kaj so prinesli iz cerkve, ali Mihaela ali Rudolfa. Bali so se menda, da bi ne bilo kake navskrižnosti. Zato so imeli oče svojega Mihca, mati pa svojega Dolfka. Še-le drugo leto spomladi, ko je zdravnik cepil kože otročičem, so zvedeli Mlakarjeva mati, da je njih Dolfek zapisan v krstni knjigi pravzaprav za Mihaela.

Kar je bilo, je bilo . . . Kaj se hoče? Ta očetova glava!

Pa kljub temu je postajal Mihec razumen otrok in z leti so se jele razodevati različne lastnosti njegove. Skoro se je bilo bati, da se bo materina slutnja uresničila.

„Ti boš ravnotak, kakor je bil tisti Brnusov Miha!“

Kolikrat so ga mati takisto ošinili in nevoljno pogledali očeta.

No pa pol levega razbojnika še ni tičalo v njem. Nikarte tega misliti. Pa kakšen je bil?

Živ kakor ptiček na veji; uren kakor veverica na smreki; iz oči mu je sijala bistrournost in na ustnicah se mu je zibala nedolžna porednost. Videl je vse, slišal vse, zapomnil si vse, posnemal vse. Bil je hkrati povsod. Kadar so ga vzeli mati s seboj, če so šli v vas k sosedovim, se je vsedel za mizo v kot, toda v hipu je izginil, — nekaj je zaškrbljalo in Mihec je pomolil glavo izpod peči in kazal svoje kot repa bele zobe.

„Ti, ta Mihasti, ti si muhast“, dejali so vselej Sitarjev boter, kadar so kje zadeli na Mihca.

Muhast pa je bil res. Povsod je hotel biti prvi in najboljši. Kadar so skakali čez potok, ali čez jarke, — Mihec je moral preskočiti na najširjem mestu. Vrgel je klobuk čez vodo, zasmejal se in dejal: „Ako je klobuk preskočil, bo Mihec tudi!“ Pa se je zaletel enkrat, če ni šlo, še drugič in naposled je gotovo preskočil češ, če je klobuk, pa bi jaz ne?

Kadar so letali, pretekeli je Mihec vse. Kadar so preskakovali kak plot ali leso, najvišje je skočil Mihec, ne meneč se, če je padlo od njega vse: hlačni gumbi in naramnice, klobuk ali slamnik — kar je pač čepelo slučajno na njegovi glavi.

In plezati je znal! Kar zašumele so njegove hlačice-prtenke ob smrekovem deblu, in že je bil gori ob vejevju in je oprezno gledal noter v vranje gnjezdo. Gledal, samo gledal; kaj prijeti, ubiti, — tistega ne! Tak pa Mihec spet ni bil.

Naj vam povem, kaj se mu je vseeno zgodilo nekoč, ko se je plazil gori ob vrhu Ogrinovega gabra.

Mlakarjevi in Ogrinovi so bili sosedje in so si radi medseboj pomagali pri delu.

Pšenico so želi ono poletje Ogrinovi tam v Zaloki. Mlakarjeva mati so jim šli pa pomagat. Mihec jo je udaril za njimi. Imel je rad svojo mater, rad je bil pa tudi pri Ogrinovi materi, saj je marsikateri kos sladkega ajdovega kruha izginil med njegovimi zobmi, kruha, — rečem vam — kakršnega so znali speči samo Ogrinova mati.

Ženjice so žele pšenico, z veseljem ogledovale lepo, od zrelosti zakrivljeno klasje in zadovoljno težkale snopje, češ, letos bo pa dobro dajala.

Mihec jo je ubral pa v prijetni gozdiček tik njive. Kdo se bo neki paril na vročem popoldanskem solncu? Vleže se vznak na mah in gleda tje gor v vejevje in se veseli zelene lepote in prijetnega hlada. Toda, kdaj ste še videli ptička pri miru? Tudi Mihec ni bil dolgo. Brž skoči pokoncu pa hajd gor na veje — ptiček med ptičke. Pleza kakor brglez po drevju, stopa z veje na vejo, sili z drevesa na drevo. Pa enkrat ga le goljufa: veja, na katero je stopil, ni bila dovolj trdna, poda se in Mihec zlomasti po vejevju z vrha gabra doli in: štrbunk, bil je na tleh. Kar odskočil je na mehkem mahu.

„Sveti križ božji, ubil se je!“ kriknejo mati, ki so pravtedaj sredi njive dvignili glavo in pogledali po Mihcu.

Mihcu pa ni bilo sile. Gosto vejevje ga je toliko zadržalo, da ni padel pretrdo, toda priložnost je hotel popolno izrabiti. Potajil se je.

Ko pridejo mati do njega, ni niti gledal, niti dihal, niti se kaj gibal.

„Sapo mu je zaprlo“, šepnejo mati, primejo Mihca za rame in ga stresajo. Nič se ni ganilo. —

„O moj Bog, mrtev je!“

Zdaj je pa Mihec vendar malce odprl svoje jasne oči in malce se je nasmehnil in prav malce pokazal svoje kot repa bele zobe.

No, tak je bil Mlakarjev Mihec. Muhast, so rekli Sitarjev boter — in prav so imeli.

„Ti grdavš, ti nemarni, tak strah mi je napravil, zdaj se mi pa še smeje!“ so dejali mati pol nevoljni, pol veseli in skoro nekoliko sram jih je bilo, da so pokazali Mihcu vso svojo ljubezen in skrb . . .

II.

Vendar Mihec ni bil edini Mlakarjev otrok. Imel je tudi tri sestrice, bratca pa nobenega. Najstarejša je bila Micka, mlajši od Mihca sta bili pa Nežika in Marjetica.

Micka je bila pol angelvariha vsem, Mihec je pa skrbel vsem za veselje in kratek čas. Radi so se imeli in skoro vedno so bili skupaj. Kolarnica tam pred hlevom jih je bila vedno polna.

Mlakarjeva kolarnica je bila za vse. Tam notri so zapeljavali ob dežju vozove, notri je bila obešena konjska oprava, notri so bile verige in vrvi, tam je visela stara zakajena hlevna svetilnica. Ako se je le kaj pri Mlakarjevih, potrlo, rekli so oče: tje v kolarnico zanesi! Na kolarnici je imel Mihec golobe, v kolarni pa zajce. Micka je pa imela v kolarni svoje vrtno orodje in vrč za zalivanje cvetlic. To je bila Mlakarjeva kolarnica. Tam notri so se vgnezdili tistega dne.

„Marjetica, ali bi se ti kaj rada ujčkala?“ vpraša Mihec.

„Bi se že, če bi me ti držal.“

In mahoma je bila gugalnica narejena. Mihec je vzel vrv in kos verige in splezal urno kakor maček po kozi gori na kolarnico. Vrv je pritrtil gori za strešnjo, verigo pripel za konec verige, ki je visela od tramu in so jo rabili, kadar so tehtali seno, slamo ali mlado tele, — pa je bila gugalnica, krasna gugalnica. Nič tacih!

Da bi Marjetice ne tiščalo, je del med ropotijo stolico in jo pritrtil narobe na gugalnico, pa se sam trikrat prav trdo usedel nanjo, da se je prepričal dodobra, da je vse trdno narejeno — kot za večnost.

„Marjetica, zdaj pa le gor!“ Pa jo poprime pod pazduhi in jo posadi na stolico.

Mihec se je znal sicer sam ujčkati, toda danes ni bilo moč, ko je moral držati Marjetico.

„Nežika, poženi ti, se bodeš pa potem ujčkala! Micka, ti pa tukaj pomagaj pri vrvi!“ veleval je Mihec.

„Hoo — hop, hoo — hop!“ in šlo je, da se je delal veter. Kurje perje se je razpršilo na vse strani. Marjetici je bilo pa tako tesno pri srcu. Letelo je vse od nje. Slamniček ji je odnesel veter, pa ga je pobrala vesela Nežika in ga posadila sebi na glavo. Šolnički so ji odpadli bogvekam, ena nogovica ji je zlezla z noge na tla in Marjetica sama je že mislila, da bo vsak čas ležala v kakem kotu. Rada bi bila kričala, pa ji je sapo zapiralo. Niti pogledati si ni upala v stran, da bi bila z očmi poprosila Mihca ali Nežiko, da je že dovolj, in da naj ustavijo.

Tisti hip je pa nekaj nekje zaškrtalo, in Mihcu se je zdelo, da se je nekaj potegnilo pod njim.

„Stojte!“ vikne Micka, a bilo je prepozno. Vrv se je odvezala od verige, — k sreči ravno takrat, ko sta bila Mihec in Marjetica najbližje tal.

„Asss!“ viknila je deklica, ko je vtaknila svoje drobne prste v zemljo in precej jela mahljati z ročicama, nato je pa nesla prste v usta. Hitro sta sestrici pri nji. Res se je pokazalo nekaj krvi izza nohtkov, pa se je nekoliko popihljalo, malo z vodo pomočilo in obvezalo in Marjetica ni več jokala. —

„Marjetica, kako je pa to, da imaš ‚punčke‘ na prstkih?“ jo vprašajo oče pri večerji.

„Mihec!“ reče Marjetica, pa potegne skozi nos sapo k sebi. Na jok se ji je naredilo, ko se je spomnila nesrečnega padca.

„Kaj je, Mihec?“ vprašajo oče. Počasi so zvedeli vso dogodbo, seveda ne od Marjetice, ampak od Micke.

„To je pa le preveč!“ reko naposled, „povsod si ti zraven.“ Srpo pogledajo Mihca; stopijo tje, kjer je visel motvozec na kljuki.

Mihec je precej uganil ves položaj. Kar izginil je izza mize. Samo dvakrat so ga oplazili oče s tistim motvozcem, a bil je že pod pečjo prav tam v kotu. Oče se niso lahko in tudi ne radi pripogibali, zato so pustili Mihca pri miru v tisti prostovoljni ječi. Tepen od svojega očeta je bil topot prvič in hkrati zadnjič, kar bodi povedano njemu v čast.

Z materino prerokbo, da bo tak kot Brnusov Miha, pa le ni bilo nič. Cvet je bil, cvet ta Mihec Mlakarjev — kaj bi tajil, kar je res. A slabega sadu ta cvet ni obrodil. Miha je danes eden najveljavnejših možakov v naši vasi. In če nanese pogovor na mlada leta in se on spomni svojih, nikdar ne pozabi hvaležno pripomniti: „Ej, ko bi jaz ne bil imel tacih staršev!“

Ferdinand Gregorec.

Cvetke in žarki.

Radé bi spale,
Cvetke zaspane,
Da bi sanjale
Sanje lepe.

Solnček pa vstal je,
Videl zaspanke;
Žarke poslal je
Cvetke budit.

Težko so vstale
Cvetke zaspane,
Kot bi ne znale,
Da je že dan.

Z roso močile
Liste so nežne
In pa jezile
Žarkom so se:

„Kaj ste že vstali
Ter nas vzbudili.
Mar bi še spali
Tam za goro!“

Radan.

Klemenovega Šimna zajček.

(Povest. Spisal Juraj Pangrac.)

I. Šimen dobi v detelji zajčka.

Klemenov Šimen je gonil v goščo za brdom krave past. Tam je rastle mlado hrastičje, pod hrastičjem pa sočna trava. Trave so se veselile krave, hrastičja pa Šimen. Spel je namreč dva blizustoječa hrastiča s srobotjem in si tako napravil gugalnico. Na taki gugalnici je presedal po cele ure, gugajoč se, da je pokalo in popuščalo srobotje, da sta se pripogibala hrastiča skoro do tal. Včasih se je pa oprijel za hrastiček in se vrtel okoli njega prav norčavo; večkrat se mu je zvrtilo v glavi, da je telebnil na mehka, mahovita tla kakor je bil dolg in širok; ali to pastirja, prostega sina prirode, ni izmodrilo. Komaj se mu je toliko shladila glava, da je mogel zopet trezno misliti, pa se je zopet oprijel hrastiča, vrteč se okoli njega prav tako norčavo; pa je zopet skočil na gugalnico in se gugal še predrznejše kot izprva, vmes pa popeval, žvižgal in vriskal. E, saj ko bi ne bilo take muljave tam za brdom, tako sočne trave, bi se ne bile pasle Klemenove krave tamkaj tako rade, pa bi tudi ne bil uganjal Šimen takih na paši! Pridno bi bil moral skakati za Rdečko, Sivko, Liso . . . pridno bi bil moral skakati za kravami in jim klicati: „Rdečka, srrr, srrr! Sivka, Lisa, oh ne bezljajta mi, oh ne hodita mi v škodo! Srrr, srrr! Oh pasite se mi, kravice, pasite! Vam bom kruha dal, soli . . .; oh ne bezljajte mi! Srrr, srrr!“ — Tako pa je Klemenov Šimen lahko pripenjal srobotovino na hrastiče, lahko se vrtel okoli njih kot lahna vrtalka, lahko skakal in plezal po drevesih kot lahna veverica na smreki; saj niso šle krave nikamor iz gošče, saj so stale, kakor bi bile ukovane, skoro vedno na istem mestu ter tiščale z gobcem k tlom, muleč: hrsk, hrsk! hrsk! dobro sladko travo.

Ko je nekega dne zopet pasel Šimen krave tam za brdom, mu je pa vendar-le ušla Lisa v škodo na sosedovo njivo, ki se je razprostirala ob kraju gošče. Na njivi je namreč rastle detelja, in po detelji je zaskominjalo enkrat kravo. „Lisa, boho-hó! Lisa, boho-hó!“ je vpil Šimen in se čudil, da je Lisa v škodi, ter jo tekel zavrnil. In ko jo je zavrnil, je obstal ob njivi, pa se zagledal v tiste lepe hrastiče, ki so rastle poleg njive. „Hm“, je vskliknil, „saj tukaj-le bi bilo pa tudi zá-me!“ In komaj je to izgovoril, je že skočil k enemu hrastičku, se ga oprijel z obema rokama in se začel vrteti okoli debelca, da mu je kar zaplesalo pred očmi.

Naenkrat se Šimen silno prestraši . . .

Ustavi se. Tesno se stisne k debelcu, kakor da bi mu mogel pomagati mladi hrastič; nepremično pa upre začudene oči na neke stvarce tam v detelji. In ko jih Šimen le gleda in gleda, zapazi, da imajo te stvarce kratke repke in dolge uhlje, pa da spé z odprtimi očmi . . .

Polagoma se umiri prestrašeni Šimen. Vedno še zroč nepremično v te stvarce, ki so se zdajci jele gibati v gnezdu, stopi za korak bliže. „Eh, kaj bo družega“, si dé tiho za nekaj trenutkov, nato pa ves vesel vzklikne: „Zajčki so to! Oh mladi zajčki so to!“ Neki glas mu šepne: „Šimen, pograbi! Šimen, pograbi, dokler je še čas, dokler se ti ne poizgubé v detelji!“

Šimen ne utegne premišljati, kako bi ukrenil, da bi zajel vse zajčke, ki so jeli riti in se prevračati v gnezdu, niti se ne upa dihniiti, da bi ne splašil teh drobnih stvaric, uhljatih kosmatinčkov, ki bodo skoro skoro njegovi; nego naglo, kakor da bi se šlo za življenje, skoči k gnezdu ter se vrže, hoteč vse pograbit, z razprostrtimi rokami nad zajčke, — toda komaj enega udrži, drugi mu uidejo.

„Eh, enega pa le imam!“ si je dejal Šimen, ko se je prepričal, da se po drugih zastoj obračajo njegove oči, da so že — bogvekje. „Eh, enega pa le imam“, si je dejal, pa gledal zajca, ki se je zvijal in brcal in trgal v njegovih rokah; ki je vokal in cvilil, kličoč z obupnimi klici svojo mamico iz daljave, ki naj bi ga rešila neprijetnih Šimnovih rok, ki naj bi ga rešila gotove pogube.

Toda mamica ni čula obupnega glasu vjetega zajčka, Šimen se pa tudi ni zmenil za njegov jok in stok, ne za njegovo brcanje in zviyanje. Ko se ga nagleda, ga potisne suknji v rokav, pa ga preveže na enem koncu s trto, na drugem pa s klobukom pokrije. Zdaj vrže suktnjo čez ramo takó, da mu visi rokav z zajčkom pri rokah, pograbi za palico, vzame slovo od hrastičja in odžene krave domov.

Zajček se je sicer že nekoliko umiril, vendar pa so gledale njegove oči še takó plašno v rokavu! Gobček si je zakril s prednjima šapicama, težko pričakujoč, kaj da pride. Šimen je spotoma večkrat nekoliko privzdignil klobuk, pod katerim je stegnjen ležal zajec v rokavu, da bi se mu ne udušila lepa živalca z dolgimi uhlji. Doma pa zvleče s podstrešja star kurnik, ga postavi v hlev in izpusti zajca vánj, rekoč: „Tukaj v tem kurniku boš zdaj ti doma!“

Odslej pa Šimen ni dosti maral za mlade hrastičce za brdom; najraje bi bil vedno čepel pri svojem zajčku v hlevu.

II. Otroci iz vasi pridejo gledat zajčka.

Še tisti dan je počil na vasi glas: „Klemenov Šimen ima pa zajca! Zaprttega ima, v kurniku ga ima, za brdom ga je ujel!“ . . .

„Juhēj!“ so zavpili otroci na vasi in se spustili na ves dir h Klemenovim. „Zajca ima! Šimen ga ima! Videli ga bomo!“ so kričali, hiteč doli po vasi.

„Res ga je ujel!“ je zavpil Kovačev Groga, ki je prvi pritekkel k Šimnu v hlev. „Res ga je ujel in res ga ima, in kako je lep!“ je vpil, pa se postavil pred kurnik, v katerem je potrto čepel zajec, boječe gledajoč v nezane obraze.

„Res ga ima, zajca ima! Kako je lep!“ so se čudili otroci ter tiščali v zajca, stegujoč drobne roke v kurnik.

„Le ne preveč blizu“, je svaril Groga; „kurnik se utegne prekucniti, in — skok, skok! — pa zajca ne bo več v hlevu.“

„Groga ima prav“, pritrđi Šimen. „Je treba paziti, ljudje božji, se težko dobi taka stvarca živa v roke.“

„Mislim, da težko!“ povzame Groga. „Zato pa — eden, dva, tri!“ — Groga odmeri korake — „do tukaj, dalje ne, pravim, če ne, se mi pa izgubite venkaj!“ je rekel oblastno, kažoĉ na ris, ki ga je potegnil tri korake pred kurnikom.

Otroci se pa niso menili za Grogove besede, ter so stali onkraj risa pri zajĉku. Bezali so v kurnik, grabili zajĉka in se mu smejali, ploskajoĉ z rokami dolgouhlježu, ki je tako strahopetno skakal semintja iz kota v kot.

„Pa kje si ga dobil, Šimen?“ so popraševali.

— „Kje? — V detelji za brdom.“ —

„Pa kako si ga, kako?“

— „Kako? — Znati ga je treba, potlej pa že gre.“ —

„Kaj ne, kaj ne! — Pa ga imaš kaj rad?“

— „M-hm! Rad pa, rad!“ —

„Šimen, vun jih vrzi, te pritepence brez ušes!“ je zavpil zdajci Groga. Kri mu je šinila v glavo, da je bil rdeĉ od same jeze. „Vun jih vrzi!“ je zavpil; uvidel je, da se nihĉe ne zmeni ne za ris, ne za besede njegove.

Šimen ni rekel ne tako, ne tako.

„Šimen, vun jih vrzi, pravim, če ne, grem pa jaz!“ je zavpil Grogova iznova, ter, za kljuko držeĉ, srdito pogledal v Šimna pričakujoĉ odgovora.

„G-hm!“ je pokašljal nalahko Šimen ter rekel, kazaje na otroke: „Naj ostanejo, saj ti ne prizadenejo nič hudega; pusti jih!“

— „Grem pa jaz?“ —

„Ne izganja te nihĉe! Kakor hoĉeš!“

Groga je zaškrtal z zobmi. Zapeklo ga je, da mora on, in ne ti „pritepenci“, od zajĉka. „Ĉak, še kesal se boš!“ je zapretil Šimnu in izginil iz hleva.

„Hvala Bogu, da je odšel ta petelin Kovaĉev“, so rekli otroci. „Povsod dela zgago, povsod hoĉe biti prvi, pa so revni doma kot cerkvena miš.“

Šimen ni rekel nobene. Mirno je gledal v zajĉka kakor poprej. Groga in njegova jeza mu nista delala skrbi; še mar mu ni bila njegova grožnja. „Kaj si neki vse domišlja ta Groga“, je rekel koneĉno. „Na njegovo besedo se menda še ne bo svet podrl.“

— „Oh, kako je lep zajĉek! Daj ga meni, Šimen!“ — so tiščali vanj otroci.

„V gošĉi jih je še dovelj. Ujemi si ga, če si za kaj, pa ga boš imel; tega pa ne dobi nihĉe.“

— „Koliko ti pa dam zánj? — Reci pametno, pa udariva.“ —

„Ni tacega denarja, da bi dal zajca zánj“, reĉe odloĉno Šimen, pa ponudi zajĉku detelje, korenja, kruha . . .

„Ga že voha!“ vzkliknejo veselo otroci.

Ah, res! Zajček je povohal koren, nato ga pa začel glodati . . .

„Moj zajček, moj zajček!“ je vzklikaval Šimen. Njegovo srce je vzkipevalo sreče . . .

* * *

Ko je čepel nekoč Šimen ob kurniku, mu je šinila težka, moreča misel v glavo. — „Eh, ta Groga Kovačev“, je izustil žalostno. „Kaj je neki mislil tedaj, ko mi je zagrozil s pestjo in izginil iz tega hleva? — Pa ne, da bi se ob ugodni priliki splazil v hlev in mi odnesel zajca?“ — — —

III. Šimen obesi zajčku zvonec za vrat.

Šimnovemu zajčku se ni slabo godilo; otroci iz cele vasi — razven Groge, ki ni več prestopil praga Klemenovega hleva — so mu nosili trave, detelje, mrve, repnega perja, korenja in kruha; v črepinjo ob vratcih so mu pa prilivali čiste vode.

Zajček je najraje hrustal korenje; pa tudi sočna detelja in mlada trava mu je šla v slast; za vodo se pa ni dosti zmenil. In tako je postal iz malega zajčka v dobrih petih tednih lep velik zajec, ki je samozavestno migal z dolgimi uhlji ter ponosno sukal brke pa premetaval se v omejenem svojem kraljestvu, v zanj pač premajhnem kurniku.

„Lejte ga, že več ne misli na polje in log; kakor domač je že“, je rekel tedaj Šimen, pa pogledaval po otrocih, češ, kaj boste vi, ki kaj tacega ne premorete.

Otroci so čutili ta prezirljivi, skoro ošabni Šimnov pogled, in marsikateri je natihoma vzdihnil: „Oh, ko bi imel tudi jaz zajčka; oh, ko bi ga imel! Potem bi se ne repenčil ta Šimen takó; oh, ko bi ga imel!“

Ni se toraj čuditi, da bi bil Šimen najrajše kar po cele dneve presedel pri zajčku. Mati so bili že nevoljni, in to po pravici: „Vun ti ga bom izpustila“, so se jezili. „Igrača, še živine ne napaseš več, kakor bi bilo prav! Samo v tega zajca mi zijaš, da je že res preveč. Kar vun ti ga bom izpustila!“

Šimen je seveda molčal. Predobro je vedel, da je resnica, kar mu mati očitajo. — Zjutraj, komaj se je dan storil, že je letel v hlev — k zajcu seveda, ne da bi bil preje opravil jutranjo molitev, kakor bi bilo prav in lepo; ne da bi se bil preje umil, kakor se spodobi. Eh, kolikrat je že prignal krave lačne domov! Strpeti ni mogel dolgo na paši, moral je videti zopet zajčka in pognal je krave domov. In podnevi je že tako uravnal, da ga je peljala mnogokrat pot mimo hleva, in — kajpak — smuknil je vsakokrat tudi k zajcu — vsaj pogledat, če ne trpi njegov ljubček lakote, žeje, če mu že ni mogel prinesiti kakega prigrizka. Zvečer pa mu je ta „neumni“ Šimen — kakor ga je nazival hlapec — zrahljal — pomislite vendar, zajcu zrahljal — posteljco, in da ga niso klicali k večerji, bi bil menda še zaspal pri kurniku, ta „norčavi“ Šimen. Skratka, poleg zajca bi bil najrajše prečepel

Šimen noč in dan, pa bi mu vendar ne bilo preveč. „Oh, ko je pa tako lep ... in moj je“, se je opravičeval.

„Ti neumni Šimen, ti!“ je godrnjal hlapec. „Zajec bo moral biti tvoj minister. In potlej bosta dva zajca v tvojem kraljestvu, ti in tvoj minister, oba božja volka.“

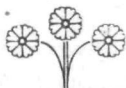
Ali hlapčevo norčevanje ni pomagalo, Šimen je ostal Šimen, zajčka je imel še vedno rajše. Oh, ko je bil pa tako lep, ta Šimnov zajec! In edino blago, o katerem je mogel reči, da je čisto njegovo, o katerem je govoril podnevi, sanjal ponoči ...

Nekoč pride Šimnu na misel, da bi navezal zajcu zvonec na vrat. „Ha, moram mu ga!“ je vzkliknil vesel, „moram mu ga, da bo zvončkljalo, kadar bo skakal ali otepal z glavo.“ In res, v nedeljo gre v trg k maši. Tam stopi v prodajalnico, si izbere majhen, prikupen zvonček, ki je imel glas, kakor da bi bil vlit iz čistega srebra, ga plača z novci, ki jih je hranil še od birme, nato jo pa mahne po bližnjici domov. Šel je, kakor bi ga veter nesel. In predno so dospeli drugi do polpota, je on že pripenjal doma zvonček na dva prsta širok rdeč trak, katerega je obesil potem zajcu za vrat.

Šimnu se je zdel zdaj zajček — z rdečim trakom in zvoncem za vratom — še stokrat lepši kot prej. Sklonil se je k njemu, ga gladil in šepetal ves srečen: „Moj zajček, moj zajček!“ ...

Pač ni mogel tedaj slutiti Šimen, da bo prav ta zvonček za zajčka — usodepoln ...

(Konec prih.)

Listje in cvetje.

Iz zaklada naših pregovorov.

36. Tudi s pokušanjem se nasiti.

Tega pač ne bo treba nikogar še le učiti, kaj se pravi: p o k u š a t i. Kadar kdo pokuša, jemlje le prav po malem one reči, katere okus hoče spoznati. Le prav kaj malega zagrablji ali zajme, še ne za ena usta, le za na jezik nekoliko — le toliko, da se oblizne. Seveda utegne imeti kdo ob pokušanju tudi postranski namen, da bi mu tudi — kaj zaleglo; tak rabi kajpada za pokušanje večjo mero. Tudi ne bo treba šele dokazovati, da bi se kdo mogel nasiti ob enkratnem pokušanju. Torej more biti tu le govor o večkratnem pokušanju. Pokušanje se pa lahko tako ponavlja, da kdo večkrat pokusi isto reč, kakor bi se hotel opetovano prepričati o njenem okusu; ali pa tako, da zapored pokuša razne reči, n. pr.: razna jedila v kuhinji, različna vina v kleti, ali sadje na vrtu itd. Tako opetovano pokušanje pa že kaj izda; večkrat že skoro dosega mero kosila ali večerje — s pokušanjem se nasiti. Tako pokušanje očita pesnik „Muci — kuharici“ (v zadnji nežni pesmici v knjigi „Nedolžnim srcem“):

„Nikar mi, nikar ne zameri
Teh odkritosrčnih besed:
Prečestokrat, kakor se zdi mi,
Pokušaj, oj, mucika, jed.

Prečestokrat žlico obližeš,
Jaz menim, da slabo je to:
Ko soka bo treba na mizo,
Bojim se, ga v loncu ne bo!“

Tako torej stojé dejanske razmere. In kaj hoče pregovor? Oj, na premnogo opravil v življenju se lahko obrača. Mnogo bogatinov je obogatelo po malih a pogostnih dobičkih; a tudi mnogo beračev si je preskrbelo beraško palico po malih pa mnogoštevilnih zgubah. Nekoliko večkratnega oddihljeja med delom nadomesti daljši počitek itd.

Osobito pa smemo v nravnem oziru primerjati pokušanju male napake, pa tudi male čednosti, mala dobra dela, kratke molitvice, manjša zatajevanja. Kdor se ne ogiblje malih grehov, polagoma zabrede v velike. Obratno pa dušni voditelji zelo priporočajo mnogokratno ponavljanje krajših duhovnih vaj. Saj Kristus sam blagruje služabnika, ki je bil zvest v malem: „Prav, zvesti in modri hlapec, ker si bil zvest v malem, te bom postavil čez veliko.“

Rešitev rebusa v št. 5. Spomlad in mladost sta enakih lastnost.

Prav so rešili: Praprotnik Nežka v Braslovčah; Tomc Pepca, Kovšca Poldi, Bergant Cilka, Wilfer Minka in Kump Stana, učenke pri č. uršulinkah v Ljubljani; Bratna France in Isek Franc, učenca V. razr. pri Sv. Križu blizu Lutomeru; Scheligo Irma, nadučiteljeva hčerka pri Sv. Jederti nad Laškim; Gorjup Dorica, Gabrijelčič Gabrijele, Jankovič Pepika, Hrovat Angelica, Martinič Angelina, Stanonik I., Maroti Mimica, Krmc Angela, Kopač M., Kobi Tončka in Ivanka, Čuden M., (meščanska sola); Anžlovar Mici, Šušteršič Angelica, Sušnik Minka, Kobal Ana, Bajt Pavla, učenke notranje uršul. šole v Škofji Loki; Gorjanc Angela, Jeraša Ivana, Osredkar Mici, Rihtaršič Lojzka, Košir Rezka, Osredkar Francka, učenke V. razreda v vnanji uršulinski šoli v Škofji Loki; Arh Zefka, Bedenk Fanička, Grobovšček Slavica, Kordiš Aleksa, Logar Iva, Pouch Rikca, Werne Dorica, Wilhar Tina, Wulz Mimi, Zadnik Mici, učenke VIII. razr. v Ljubljani.

Vse (razun št. 1.): Scheligo Irma, nadučiteljeva hčerka pri Sv. Jederti nad Laškim; Arh Zefka, Bedenk Fanička, Grobovšček Slavica, Kordiš Aleksa, Logar Iva, Pouch Rikca, Werne Dorica, Wilhar Tina, Wulz Mimi, Zadnik Mici, učenke VIII. razreda v Lichtenhurničnem zavodu v Ljubljani.

Vse (razun št. 3.): Ušeničnik Marija, Štimec Julka in Mici, učenke III. razr. vnanje ljudske šole č.č. Uršulinke v Ljubljani; Žargi Ivan, učenec II. razreda v Kamniku; Gorjup Dorica, Gabrijelčič Gabrijele, Jankovič Pepika, Hrovat Angelica, Martinič Angelina, Stanonik I., Maroti Mimica, Krmc Angela, Kopač M., Kobi Tončka in Ivanka, Čuden M., (meščanska sola); Anžlovar Mici, Šušteršič Angelica, Sušnik Minka, Kobal Ana, Bajt Pavla, učenke notranje uršul. šole v Škofji Loki; Gorjanc Angela, Jeraša Ivana, Osredkar Mici, Rihtaršič Lojzka, Košir Rezka, Osredkar Francka, Ribnikar Micka, Verdri Polonca, Žirovnik Ivanka, Jereb Marija, Tišlar Mici, učenke V. razreda vnanje uršul. šole v Škofji Loki.

Listnica uredništva.

Taras Vaziljev: Kaj, ko bi še nadejali pesmi rokodelcev? Zanimiva in originalna zbirka bi bila, ki bi se potem natisnila hkrati. Za drugo poslano opetovano zahvalo. — J. P.—ac: Nam je prav ugajalo. Ostanite pri obljubi in blagodušno nas opravičite, če včasih takoj ne moremo na dan. Veste, da bi radi; a prostor nam je odmerjen, in spisi včasih dve do triletni. Zdravi! — C. Nelej: Za letos prekasno. — Jos. A.—ič: Vidi se jim, da so prvenke. Vzela jih je zima, mraz... — F. M.: Oboje porabimo, ker je zanimivo in času primerno. — F. Korodievsky: Bo! Samo potrpljenja prosimo. — M. Arijan: Skoro nas spet razveselite. Srčna hvala! — Budislav: Te so boljše tudi po obliki.

Listnica upravnništva.

P. n. naročnike, kateri še niso poslali naročnine, uljudno prosimo, da naj nam jo blagovoljivo poslali.

Odgovorna šaljiva vprašanja št. 5.

1. Smrt in svet se konča s črko t. — 2. Črka s. — 3. Velika noč, ker je po dnevi.

Vse so odgovorili: Zadnikar Pepi, realec v Ljubljani; Gartner Gabrijele, učenka III. razreda v Planini; Zorc Angela, Zbakar Antonija, Aschmann Gabrijele, Mahorčič Hermina, Kastelic Ana, Schwinger Mici, Andres Kristina, Bučar Ana, Grajland Linca, Skala Slava, Malnerič Tinca, Srimšeg Mimi, Sušnik Milka, Račič Fani, Kerin Zofi, Golob Tilka, Jeruc Pavlinka, Vintar Anka, Kastelic Mici, Kotnik Mar., Vidic Tinca, Höningmann Anica, Posou Ivana, Medic Mici, učenke VIII. in VII. razr. v Šmihelu p. Rudolfovem; Pušenjak Milka in Stanko, učenca na Cenu.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnništvo sv. Petra cesta št. 76, v Ljubljani.